

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8
Negyedévre 4
Egy órá helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:
Főter 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

A kolozsvári iparműtörténelmi kiállítás.

A mint olvasóink már untig hallhatták, Kolozsvártt 1877. december havában egy iparműtörténelmi kiállítás fog rendeztetni. Nem nagyon alkalmas idő ugyan akkor, a midőn minden ember az egész országban kávéházban, casinóban és családi tűzhelynél háborút folytat a muszkák ellen; de azért, ha ezen, világ sorsára ható általános napi foglalatosság mellett az iparműtörténelmi kiállítás szépen fog sikerülni, ugy még pedig, hogy a külföld figyelmét is felkeltse, dicséretére fog válni az erdélyi részeknek és fényes czáfolata lesz a nekünk tulajdonított harcziar terveknek, hogy a midőn szomszédunkban karddal, golyóval, embermészárlással akarják a civilizációt terjesztetni, addig mi a békés előrehaladás útjait egyengetjük és ipartárlatokat rendezünk.

Mi czélja tehát még is egy iparműtörténelmi tárlatnak s mi jót várhatunk egy ilyen kiállítástól?

A rendező bizottság kibocsátott felszólításában erre a kérdésre a tárlat czélját írván körül, aként válaszol, jörendő hogy iparunknak lelkesítő példánul elvirágozott szép iparunknak multját akarjuk feltüntetni egyfelől, más részről mindazon nyersanyagok gyűjteményével, melyek az erdélyi részekben találhatók s ipari czélokra alkalmasok, azon tárgyakat kívánjuk feltüntetni, melyek alapján iparunk ezután ki-fejldhetik.

Hogy mi értelme valamely ország ipara multjának, e kérdést Ipolyi Arnold megnyitó beszédében a magyar történelmi tárlásut f. év augusztus 23-ikán tartott gyűlésében oly szépen és alaposan kifejtette, hogy meg vagyunk róla győződve, ez egy beszéd képes lesz összes hazai történetbuzarink figyelmét ki-válólal a hazai ipartörténet terére fordítani.

„Történelmünk legfényesebb lapjain is — mond a kitűnő historicus — kevés hely jutott eddig az ipartörténetnek. Legsötétebb s legelhanyagoltabb részét képezi a kérdés, mely mindenütt ürt és hiányt mutat. Pedig a ki az ipar méltó történelmét megírandja, az az emberiség legszebb lapjai egyikét, a szorgalom s az erény, a munka és mérséklet, a szellemi s anyagi haladás és jólét, a polgárisodás és művelődés valódi történelmét fogja megírni.

Az ujkor csak az ipar által emelkedett fel arra a magaslatra, melyen áll. Alig van korunknak egy eszméje vagy ténye, melynek a régi civilizatio nem adott volna már teljesebb kifejezést. Csak egy van, mit nem ismert: a jognak és szabadságnak azt az általános társadalmi érvényét, melyet csak a szabadmunka és ipar képes nyújtani min-

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Az erdővidéki barnaszénbánya.

II.
Ott, a hol a szeszélyes folyásu Olt Háromszékről jövet Brassótól pár órányira Földváránál a keleti-vasut vonalhoz érve és aki irányt vesz, s azután néhány mértföldet haladva, Agostonfalvánál hirtelen megfordulva nyugati irányba tér s a rákosi szoroson át a hegyek közé tör, Brassótól fel egészen az Olt ezen fordulatáig egy gyönyörű széles völgy terül el, melynek északi részén Erdővidék van. Ha Brassó felé megy az utazó, Alsó-Rákosi erdő és sziklás vidékéről, hol szűk medrében az Olt zúgva esik körül köre, Agostonfalvánál váratlanul kitágul előtte a láthatár s meglepő benyomást tesz az elébe táruló szép Erdővidék. Távol nyugatra és északra is a nem igen magas hegyeket az erdők zöldje borítja be, a honnan e vidék elnevezését is kapta. A hegyek aljában tul az Olt partján, nem messze egymástól kedélyes kinézésű szikely falvak türünnek el. Barátságos, eleven képet ad nekik a csillogó falutornya s az alatta elterülő, élénk veres cseréppel fedett házak. Ott nyugotra Baróth, a vidék központja, errébb Kőpecz s kissé északra Vargyas, köztük pedig gyönyörű termékeny róna a Rákosi szoroság s onnan le Brassóig. Vidám kinézetű kölesöz a vidéknek a sok munkás kéz, mert e helyet Erdély legbecsületesebb és legszorgalmasabb népe lakja. Az új felosztás szerint négy me-

denkinek. A szellem ama felsőbbsege, mely a testet és anyagot uralma alá veti, — mint ennek eszméje és tana már legelőször és legmagasabban a vallásban nyilatkozik, — teljes kifejezést nyer a szabad munka és ipar által az anyagi életben is, midőn a nyers anyagot hasonló szellemével meghódítva, magának szolgáltatja. Ez által pedig egyszersmind egyéni szabadsága és függetlensége kezességét megnyeri.

S ez képezi uraim, az ipartörténelem magas ethikai és politikai jelentőségét.

Melán első-rendű feladatunk tehát amaz ürt betölteni, a hiányt pótolni; és felmutatni az ipartörténelem ez újabb méltóbb irányát, mely képes még nemcsak a mult, de a jövő virágzásának is alapjait és feltételeit kijelölni.

Hazánk története sem volt pedig e részt oly szegény a középkorban, mint azt későbbi hanyatlási korszakunkban találjuk. Ebben is lépést tartott sokáig a nyugati civilizatio intézményeivel, miután azokat egyszerű elfogadta volt. Csak rá kell mutatnunk az intézményekre. Vizsgálunk kell azok eredetét és fejlődését, hogy azonnal felismerjük azok jelentőségét is hazai történelmünk és nemzeti életünkre.

Az iparélet történelme egyike amaz új tanulmányoknak, melyekkel korunk csak most kezd foglalkozni. Nemcsak nálunk nincs még megírva valódi története. Másutt sem emelkedett az még a történelem ama magas színvonalára, melyen a népélettel és művelődéssel benső összefüggésben előállítva látnák. Nem mintha a kérdést nem tárgyalta volna a történet és nem fejtegetnék számos monographiák. Még nálunk is a század kezdete óta foglalkoztatta a kiválóbb szellemeket és jelesebb történetíróinkat, Fessler és Engel, Bredeztzy, Korabinszky, Berzeviczy és mások nem egy pillantást vetettek mélyébe, s irataikban becses adatokat szolgáltatnak felőle. A magyar tudományos akadémia már fenállása kezdetén felhívta rá a figyelmet; és pályázati versenyén Horváth Mihály és Kossovicz nagybecsű kísérleteit megkoszorozta.

De mindezzel a közzététel már benem érheti. A kor idénye magasabb ipartörténelmi irányra van intőve. Eddig mondhatni sem a kutfők, melyekből meríteni lehetett volna, nem voltak felfedezve és megnyitva ezirányban, sem korunk nem érezte még annyira szükségét. Mondjuk ki egyszersmind valódi okát, a tárgy iránti történelmi érzéknek hiányát. Nem volt, és nem is lehetett iránta a történelmi érzék még kifejlődvé.

A történelemmel is úgy vagyunk, hogy csak akkor fogja fel bizonyos események, kérdések és tények magasabb horderejét, csak

gye: Háromszék, Brassó, Udvarhely- és Nagy-Küküllő-megyék érintik itt legymást s földalatti fel is négyelték magok közt a fekvésénél és forgalmánál fogva is egy egészet képező Erdővidéket.

Az előttünk elterülő megművelt szántóföldek, rétek, erdők és falvak alatt egy óriási medence alakban mértföldekre terjedő gazdag barna-szénréteg fekszik, mely mintegy 16 meter vastagsággal bír. Ezt a vastagságot azonban egész kiterjedésében megzavarja egy jelentékeny pala-homok-réteg, mely három rétegre osztja. Alól ugyanis egy, körülbelül egy meter vastagságú egy egészet képező szénréteg van, ezen nyugszik egy pala-homokréteg, ez követi egy körülbelül 2 méter széles szénréteg, ezt ismét egy 9 méter vastagságú szénréteg és ezen különböző változott ban mintegy 400 méter pala-homok fekszik fel a földszintig. Egy egész eltemetett természet! Egykor óriási turfa erdő volt itt, melyet nagy vízár elborított s iszappal, palahomokkal betemetett, azután ismét győzelmeskedett a virágzó természet, mignem egy más ár ezt is maga alá temette és ráarkta azt az óriási homokréteget, a melyen most falvak épültek s munkás emberek ekéje a kenyeremnek ágyat vet. Rémitő vízmennyiség lehetett az, mely e tenger iszapot talán az évek millióin át ide rakta, mignem belefáradva a munkába, valószínűleg a rákosi szoroson át eltávozott.

A nagy földalatti szénbirtok, a milyen messze csak a szem lát, Kőpecz, Baróth, Vargyas, Szál-Dombos és több kőszeg határára, körülbelül 4 négyzetmérföld területen mind az erdővidéki bányatársulat kizárólagos tulajdona.

Két mértföld hosszú és két mértföld széles területen összepréselt évezredes erdőség, még a

Az ÉRTÉKESEB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

akkor igyekszik azok megfejtésére, midőn a nap égető kérdésévé, midőn már politikai és társadalmi problémákká fejlődtek. Mert kétségtelenül érvényes az újabb történelmi és politikai iskola felfogása, hogy a magasabb politika első és nélkülözhetlen tulajdona, a történelmi érzék, mint viszont ennek a politikai.

Állítsuk csak ama rendkívüli jelentőségű s tisztelőtet gerjesztő intézményeket, melyeket a munkásokztályok és ipartestületek alkottak a történelemben az őket megillető helyre, s mily világot vetnek azonnal egész körükre. — Még a kardok csörgésén, a vívógépek s ostromagtyuk moraján át is megértjük az orsók pörgését s az üllők ütését.

A közép- és újabb-kor összes korszakias mozgalmainak rugói, a polgárius társadalmi szabadságtól az önkormányzatig vagy az álló hadakig mind az iparintézményekben találhatók fel. Nélkülök alig vagyunk képesek ezek phaenomenomait s átalakító erejét felismerni. De a régi történetiskola még ugy vélekedett, hogy leszállana méltóságos állásáról, ha a nép és nemzet-élet e részleteibe ereszkednék.

Ipolyi itt idézett szavainál szebben és belyesebben nem méltányolhatni az iparműtörténelem terén a kutatásokat. Ha azonban e történelemhez becses adatokat találhatni az aktákban, ugy bizonyára nagy becsesül birhat egy kiállítás, hol egy ország részre nézve egy tömegben lesz feltalálható, a mit s a hogy ellhunyt mestereink készítették.

De van ezen kívül az iparműtörténelmi tárlatnak egyéb haszna is. Erről majd a következő alkalommal.

— Mac Mahon kormányával együtt marad. Ezen elhatározás megvolt benne a választások előtt is, — mint azt nyíltan ki is mondatá. De még inkább megerősíté őt e határozatában az, hogy a választások eredményéhez gratulált neki az olasz és orosz követ, kik Broglie intézkedései következtében határozottak el magukat e lépésre. A kormány még el akarja intézni a november 4-ki megyei választásokat is — remélve, hogy tán itt értheti helyre a parlamenti választásoknál szenvedett csorbat. Szegény kormány! — mondja a „Journal des Déb.” — még mindig nem látja, hogy semmi hatalma sincs az országban!

— Crispi vasárnap délelőtt 1/2 11—1/2 1 óráig a miniszterelnöki palotában két órán át érkezett Andrássy Gyula gr. külügyminiszterrel, melyről, mint a „Hon” értesül, az olasz államférfiu a legnagyobb meglepődéssel távozott. Délután 3 órakor Tisza Kálmán miniszterelnök viszonozta Crispi szombati látogatását, ki közvetlenül a Ghyecz által tisztelőtetre adott lakoma előtt ke-

föld alatt alatt is tekintélyes birtok. Sokan lehetnek, a kik még nem tudják, hogy az ilyen világi uradalmakat ingyen osztogatják s ugy szerzte azt meg eredetileg a marosvásárhelyi hitelbank is. A bányászati törvények értelmében ugyan is a hazában mindenkinek meg van az a joga, hogy bárkinek a birtokán szabadon tehet bányászati kutatásokat, s ha talált valamit, a minek a kiaknázása nincs az államnak fentartva, kezébe veszi a térképet s egy körzöt, az utóbbinak egyik végét ráteszi oda, a hol az ásványt találta, s onnan a körz másik végével mintegy 100 ezer □ öl földet bekerít magának. Ez egy bányatelelek. Ezután csak egy kérvényt ad be az illető a bányabirtokhoz, Erdélyben a gyulafehérvári törvényszékhez s ha kimutatta, hogy a kikörzött helyen kiaknázható anyag van, s kötelezi magát bizonyos megszabott évi termelésre, a törvényszék utján megkapja a kör alatt akár a föld középpontjáig vagy akár a míg a föld másik oldalán kiér, a földre nézve a kizárólagos jogot. A ki a kérvényt előbb adja be, az kapja a bányateleket. Így juthatni ingyen földbirtokhoz, honnan meglehet milliókat áshatni ki, de a hová ugyanannyit be is áshatni haszon nélkül. Igyszerzte meg az „erdélyi kereskedelmi és hitelbank” 1875-ben az erdővidéki bányateleket. A térképen nagy számú karikákkal van számára a gyulafehérvári törvényszéknekél telekkönyvezve a roppant világi birtok. Harminczhét bányateleke van az erdővidéki társulatnak, melyek közt néhány külön el van kereszelve, ilyen telkek: Áldás. Béla. Tómos. Rika. Szász Robert. Éber Nándor. Apor. Bodola. Vendőcz.

A bányát 1874-ben kezdte a bank nagyobb mértékben művelés alá venni, habár ezt megelő-

reste volt őt fel. Crispi ezután hazulról eltávozott a főváros megtekintésére. Ez idő alatt az „Európa”-ban levő szállásán kereste őt Andrássy Gy. gr., később Ghyecz Kálmán, de nem találván őt houn, névjegyeiket hagyták ott. „Missió”-ját Crispi ezzel befejezte, s rendesen postavonattal Bécsen át közvetlenül Olaszországba utazott vissza. Andrássy, mint a „Daily Telegraph”-nak Bécsből távirják, Crispival Budapestén történt találkozásakor hangsúlyozta az olasz államférfi előtt, hogy ha Olaszország politikája csakugyan önzetlen volna, minden feltétele nélkül csatlakoznék azon nézetekhez, melyeket Ausztria-Magyarország és Anglia a keleti kérdésben magokévé tettek.

Andrássy még azt is hozzá tette, hogy Ausztria-Magyarország szilárdul el van határozva az ottomán birodalom integritásának tiszteletét szemelni, s így Olaszország a fenálló zavarokból semmi előnyt nem várhat a maga részére.

— A czukoradó-törvényjavaslat tárgyában a bécsi birodalmi tanács bizottsága által kidolgozott jelentés mindenekelőtt ezen megadózatás nehézségeit emeli ki, elmondván a czukortermelés fontosságát, kiemelvén többek közt azt is, hogy az osztrák finomított czukor keleten mintegy az osztrák ipar pionierje volt. A czukorrépa iparnak természetes helyzetre hozatala szükséges, de ez csak fokozatosan eszközölhető. A megadózatásra nézve kimutatja, hogy ugy a termény, mint a nedv megadózatása jelenleg nagy nehézségekbe ütközik. A termény megadózatása igen nagy s megbizható ellenőrző személyzetet tételezzen fel s ezen kívül a kiviteli praemiomot is meg kellene szüntetni. A nedv megadózatása nem igazolható, miután a nedv valódi czukortartalma egyszerű módszer segítségével nem eszközölhető. Ezért igyekezett a kormány is az Ausztriában 1865 előtt érvényben állott rendszerhez, a répa megméréséhez visszatérni s a bizottság ezt, mint szintén a contingentirozott átlagozást némi mellékes változtatásokkal elfogadta.

A szász egyetemi közgyűlés ülései.

Nagy-Szeben, okt. 21.
Bizony ritkán vallottak oly óriási kudarcot a szász intranzigens kolompokok, mint mai napság.

Az érdekesnek előre híresztelt mai ülésre 18 hallgatóból álló közönség is compareált. Hísz nagyserű drámai jelenetek voltak igérve Dániel pápa dicsőségére és lett belőle neveléses komédia, melyben a Hanswursteancant Wittstock, a bájos kecsében oly gazdag Bedeus, az ő szent megbotránkozásában oly rettenetes Klein, a szász natio elmállott különleplenyéért halálsápadásos fogig átszellemülő Arz Beluska járták, és melynek fölczíráására Klokner és Mager külön bukfenetet hánytak.

zöleg a most már felhagyott fülei vashámor számára más helyen már bányászták a szemet. Később a bányafentartás terhé, mely folyton a szép remények fejében tett befektetésekbe állott a nélkül, hogy hasznót tudott volna felmutatni, egy társulat osztotta meg a bankkal. Száz darab öt ezer forintot részvénytul alakult meg az erdővidéki bánya-egylet, mely most ernyedetlen kitarással egy nagy szabású kőszénbánya mintájára művelteti a bányát. A részvényeknek majd nem fele most is a marosvásárhelyi bank tulajdonát képezi, másik fele azonban élükön a fáradhatatlan Zeyk Józseffel, erdélyi aristokratiának tulajdonát képezi. Örvendetes jele ez utóbbi körülmény az új időnek, mely átalakítani van hivatva e szép és mégis oly szegény ország rész jövőjét. Örvendetes nemcsak azon okból, mivel egy nagy jövővel kecsegtető iparráallat hazai polgárok kezében van, hanem azért is, mert a nemzet jobbjai megértve bazarásznunk közgazdasági hivatását, az őstermelésről az ipari vállalatok terére fordítják figyelmüket és a hoi tőkét.

Es az erdővidéki barnaszénbánya valóban olyan vállalat, mely dicséretére fog válni a kezdeményezőnek s gazdagon fogja megjutalmazni a vállalkozási bátorságot és a reá fordított tőkét.

Öt kelléke van egy kőszénbányának, hogy jövője biztosítva legyen: 1. Vastag és nagy kiterjedésű szénréteg. 2. Az anyag jó minősége. 3. A vasutchoz való közelsége. 4. Olcsó munkaerő. 5. A piac.

Egyenként fogjuk ezen feltételeket vizsgálni, hogy az erdővidéki szénbánya jövőjéről fogalmat alkothassunk magunknak.

Hirdetési díjak
Hatszaz haszozott garmond sor vagy annyi tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Hasenstein et Volger (Wallischgasse 10.) Rnd. Mosse Publicistische Bureau Budapest.
Hasenstein és Vogler hirdetés közz. irodája. (Weiss. Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitár 5. sz.)
Nyiltéri czikkok
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A belügyminiszternek mult tudósításomban röviden ismertettet rendeletére a kiküldött „hét böles” valóságos „hetes” fölrati javaslatot terjesztett be, mely a miniszter eljárását törvénybe ütköztönek jellemezvén, azzal a nyilatkozattal végződik, hogy a szász követei már csak azért sem kezdenek a rendelethez képest a szervezési szabályrendeletek kiigazításához, hanem hát ha tetszik, ők csak olyant csinálnak, a milyent ők akarnak; a szász ispáni teendőket végző főispán fáradtságát pedig ne az egyetem díjazza, hanem a kormány, mely őt kinevezi. Az egész fölrati tervezet elejétől fogva végig a legbada-rabb észleczamodásos sophismáktól hemzseg, minőket az itteni német „Zastava” az ő olvasóinak mindennap csömörölésig kitálal. Látni kellett, hogy a nagy hősök mily nevetettő és komoly férfiakhoz nem illő gyermekes kinlódással és természetrontással iparkodtak az egyik gatyaszár-utczából, legott a másik zsák-utczába szorultak; ez az igazságtalansággért folytatott egér-béka harc rendszeren neveléséges vége.

Előbb azt jelentették ki, hogy ők nem tanácsosznak, hanem azért szavazni mégis szavaztak, mikor látták, hogy a kisebbség a miniszteri intézkedésnek meg akar felelni. Ez azután az igaz következtetés. Reánk senki sem parancsolhatja, perorált Wittstock, hogy valami fölött tanácskozzunk; de ha ugyanazon testület más tagjai ugyanazon valami fölött csakugyan tanácskoznak akarnak, akkor a non possumus emberei azt kiáltják, hogy ez hallatlan erőszak! Nemde gyönyörű észjárás.

Wächter főispán mindjárt az ülés kezdetén kijelenté, hogy a feirati javaslat megvitatását meg nem engedi.

Kapp kívánságára az egyetemi titkár a hoszadalmasan szörszállhasogat, törvénymagyarázatot kerékebe törölle elferditő és zabhegyező zugprókatori fogásokkal teli javaslatot olvasván,

Wittstock siralmasan és keservesen panaszkodik, hogy miért ne lehessen ezen drágalkos csinálmányt amugy szász miskásn tárgyalni; ő mélységesen sajnálja a szabad tanácskozás ilyes megszorítását; már ha a megvitatás tilos, a javaslat a jegyzőkönyvvel együtt kerüljön a miniszter elé, hogy ez alig tudjon hová lenni ámulatában, ha a benne foglalt világrendítő dolgokat olvasni fogja; kijelenti egyuttal, hogy ő és szász követársai teljesleg magukóinak vallják a javaslatban kifejtett nézeteket.

Elnök nem ellenzi Wittstock indítványát és kérdi, vajjon a többi követei csatlakoznak-e Wittstock kijelentéséhez?

Dr. Pacurar és dr. Tincu kivételével a többi követei csatlakozásukat nyilvánítják.

Elnök erre fölszólítja a gyűlést, hogy a szabályrendeleteknek a miniszteri utasítás szerint kiegészítése tárgyalását kezdje, kijelentvén, hogy

A burgonya leghatalmasabb két ellensége korunkban.
(Colorádobogár és burgonyapénész.)

(Folytatás.)
A Colorádobogaraknak rendkívüli szaporasága és kártékonyasága; mint minden rovarokozta kárnál, legott azon körülményben keresendő, hogy az álcái kultúrnövényen élnek s így könnyen jutnak bőséges táplálékhoz; már pedig minden állatfajja nézve a táplálék mennyisége képezi a legszélső határt, meddig növekedése terjedhet. Mindamellet Észak-Amerikában nem volt általánosan elégséges a legterjedelmesebb és legkitűnőbb karban álló burgonyaföld sem e felszaporodott ellenség eltartására. A táplálék hiánya miatt megkezdék vándorutjukat; 1861-ik évben átlépték a Missouri-t, 1870-ben a Mississippit, nem sokára a Michigan tavát s végül 1874 elérték előcsapatai a féltett atlantitengerpartot. Tett pedig egyenes vonalirányban, 16 év alatt, 370 föld-irati mértföldet, mi közben 50.000 négyzett m. fd. területen terjedt el. Az illető területeket nemcsak átvonulásában pusztította, hanem állandóan be is fészkelte magát azokba.
Több helyt s ismételtlen tapasztalták, hogy e bogarak és álcáik a végképpen elpusztított burgonyaföldekről más növényekre is költöztek át, nevezetesen a redőszizomra (Datura), a beléndekre (Hyosciamus), az aszottra (Cirsium), a vízi borsra (Polygonum hydropiper), a libatoppra (Chenopodium), a zomborra (Sisymbrium) és az ebszölőre (Solanum nigrum), a mely közönséges dudvák már csak azért is figyelemre méltók, mert nálunk is mindenütt előfordulnak s általuk ama

a kiegészítést szükség esetében a kisebbséggel is fogja eszközölni.

Elnök: Tehát azon követ urak, kik a miniszteri rendelet értelmében a szabályrendeletek megállapítására vonatkozó tanácskozást kívánják, módlozassanak ezen szándékukat főlállással kijelenteni.

Wittstock, Klein, Bedeus, Kapp, Arz, Magner, Klokner kijelentik, hogy e részben nem fognak szavazni, mert a föltett kérdés nem parlamentáris; erőszakot követ el az elnök súb.

Elnök: Újból kérdem, mely követ urak kívánják a tanácskozást a megjelölt irányban?

Erre a sarokba szorított vitézek ismét vitaták, hogy a kérdés szabályellenes.

Végül dr. Pacurar, dr. Tincu és Schneider Károly egyetemi titkár arra szavaztak, hogy őka tanácskozást kívánják.

A többi követek a mellett maradtak, hogy ők uram szavaznak, sőt Klein azt mondá, hogy ő „protestál”, mire elnök figyelmezteté, hogy pört indíthat Klein uram, ha úgy tetszik, de „propitálását” egyszerűen visszautasítja, mert tiltakozásnak nincs helye.

Wittstock különvéleményt jelent be a kérdés fölvetése ellen. Csókos elvrokonai hozzájárulnak.

Elnök: Három tag a tanácskozást óhajtván, a vitát ezennel megnyitottak nyilvánítom azon kérdéssel: melyik munkát legyen a részletes tanácskozás alapja?

Dr. Tincu indítványozza: a közgyűlés fogadjon el a részletes tárgyalás alapjául a miniszteri rendeletben követelt eljárás szoros szem előtt tartásával a hetes bizottság által kidolgozott szabályrendeleti javaslat tervekét az egyetemi tervezet azon pontja átvételével, mely a hivatalnokok fizetéséről szól és a miniszter részéről már helyben is van hagyva.

Most megint a többség tagjai, jöllehet hogy ismételt megmondták, hogy ők ilyes tanácskozásban részt nem vesznek, azzal állottak elő, hogy dr. Tincu indítványa fölött szintén akartak szavazni; természetesen, hogy az indítványt nem fogadták el.

Elnök: Látom, hogy a többség saját álláspontjához ragaszkodik; én e szerint a kisebbség által előterjesztendő munkátokat a kisebbség fogom tárgyalni.

Wittstock és társai ez ellen is külön véleményét jelentenek be.

Elnök: Fölkérem a kisebbséget, hogy munkáját mielőbb készítse el, a mi megtörténvén, gyűlést fogok összehívni; a mai ülést pedig ezenel bezárom.

A HÁBORU.

Muszkasország telemeiben vasárnapi hála istentiszteletet tartottak a karszi győzelemért. Reméljük, ez volt a hadjáratban az első és utolsó „Te Deum” Muszkasországban. E nagy országos ünnepélyre pár nap múlva fogunk megugrunk Muszkasországban a nihilisták monstre-pöre, mely kétségkívül igen érdekes és építetes adatokat fog felszínre vetni Oroszország belviszonyairól. Ha ehhez hozzávesszük a másféle forradalmi tüneteket, ja pánszlávisták mind vakmerőbb hangját, elmondhatjuk, hogy a császár nagyhercegeivel együtt vulkánon tánczol.

A muszka mérvadó körökből az osztrák hivatalos lap esti kiadása is közöl egy levelet, melyben a következők mondatnak:

„A törökök kegyetlensége bolgár törzsaroknaik irányában, szolgáltatott okot e háborura. Oroszország saját akarata ellenére vonatott bele

kártékony bogarak elterjedése akaratlansul is könnyen előmozdítottatnákn.

Prof Riley, amerikai természettudós, nem régen elődi atkákat fedezett fel a Colorádobogár testén, melyeknek tudományos neve: Uropoda americana. Igen közeli rokonai az Uropoda vegetansnak, mely ismeretes európai faj a mi trágyabogaraink — Hister — gyakori. Az amerikai Uropoda akkora, mint egy gombostűfej; teste lapos, körkörös, tagolatlan, sárgásbarna színű. Érdekeink ezen természetes szövettsége alattomos harcot folytat Ohio- és New-York államokban a nap hőse ellen s életcélja abban áll, hogy agyonkinozza a Colorádobogarat. Ezen kívül nyílt ellenségei is vannak a hírhedt burgonya-pusztítóknak. Így Missonriban a gyors legyek (Tachinariae) családjaéhoz tartozó faj ütötte fel a fejét, mely nagyságára s színére hasonlít a mi szobalgyűnköz. Ez különös előszeretettel rakja kukacait a Colorádobogár álcáiba, melyek e miatt ezenként sorvadnak el. Hasonló szolgálatot tesznek a katókabogárak is. bódák (Coccinella), melyek mi nálunk is igen közönségesek és arról ismeretesek, hogy álcáik a hamuférgek szorgalmas pusztítóit. Jó vadászok még némely földi poloskák (Harpacter, Reduvius) és a futoncok nagy serege. A város-bébkák és varjúkon kívül ide számíthatjuk még a fűrtet és a szárnyas háziállatokat, különösen a kacstát.

Maguk a szorongatott északamerikaiak megtették mindent, a mit a csapás elhárítására cöl-szerűnek láttak. A bogarakat és álcáikat összegyűjtötték részint kézzel, részint a végből készített merítő hálókval és rázó gépekkel. A petéket a eveleken lapították össze. Azonban, ezen eljárás

a háboruba (I?) A császár és az államhivatalnokok legnagyobb része mindent elkövetett a háboru megakadályozására. Lelkesedés a népben a háboru iránt soha sem volt, s az oroszok áldozatkészsége egyedül csak a szeretett császár iránti ragaszkodásnak tulajdonítandó.

Most már a nép becsületbeli dolognak tekint a háboru s azt minden erőfeszítéssel céljának megfelelőleg kell befejezni. A törökök nagy makacsossággal védelmezik magukat, de védelmi eszközeik mind gyengébbek lesznek. A legnagyobb nyomor ütött tanyát az ázsiai tartományokban, honnan az erőteljes férfi lakosság mind a harctérre vitetett s az otthon maradt öregek, asszonyok és gyermekek nem képesek ellátni a mezeti és gyári munkát. Törökországban a nyomor és inség oly nagy, hogy némely tartományok, sőt még a fővárosban is (?) lázadásoktól tartanak.

Pétevárárt meg vannak győződve arról, hogy az lesz a győztes, a ki az utolsó rubelt és utolsó embert képes kiállítani. Törökország, melynek európai tartományokban 15 millió, az ázsiaiakban 16 1/2 millió lakosa van, 24 millió mohamedán lakosból csak nagy megerőltetéssel képes 5 százalékat, azaz 1.200.000 embert sikra állítani. Ebből máris 200.000 (??) ember a háboru és betegségek által harcoképtelenné van téve. A török hadsereg még főmradó részének fele irreguláris csapatokból áll. (Hát ha ez állna is, még mindig 500.000 randes törökatonna volna az, kikkel a császár csapatainak le kell számolni. Ez pedig nem lesz könnyű munka. Mi pedig az eshető lázadásokat illeti, jól teszik Pétevárárt, ha az orosz urak a saját házuk előtt sörögetnek.)

Oroszország azonban — folytatja a pétevári levél — az utolsó számítások szerint 92 millió lakossal bír. Ebből leszámítva 10 milliót azon ázsiai népekre, melyeknek a jelen háborura nem kell katonákat kiállítani, még mindig marad 82 millió lakos, melynek csak 3 százaléka is a törököknél két és félszer nagyobb hadsereget szolgáltat. (Hát a jó hadvezér, meg a jó katona, meg a pénz, — hol van?)

A fegyverszüneti alkudozások

Konstantinápoly, okt. 21. (Az „Egyetértés” külön távirata.) Diplomatai körökben komoly fegyverszüneti alkudozások, mint engem befolyásos helyről biztosítanak, már Mehemed Ali fővezérsége alatt kezdődtek. Később a vezéráltoztatás miatt elejtették a törökök. Egyidejűleg Osman pasával is történetek lépések az oroszok részéről. Mindkét vezér találkozik is egy orosz főtiszt meghatalmazottal. A fegyverszüneti közvetítés angol oldalról indult ki. Állítják, hogy az angol kormány újra erőlyesen fölvette a közbenjárását.

Az angol közvetítés folytán a szultán környezetében nagy hajlandóság mutatkozik a fegyverszünet megkötésére. Belátták a portánál is, hogy rendkívül nehézségbe ütközik és sok áldozattal járna egy téli hadjárat forciozásra. Layard sürin érintkezik a török kormánnyal. Teljesen megbízható forrásból közölték velem azon főpon-tokat, a melyek alapján a porta hajlandó fegyverszünetre lépni. E pontokat már utasítás és mihez tartás végett a hadsereg vezérkarának is megküldték. E pontozatok következők:

1. A fegyverszünet 1878-ik év április elsőjéig fog tartani.
2. Az orosz hadsereg a Jantra bal, másrészt az Ozma jobb partjára állítja fel előőrseit. Viszont a törökök a Fehér-Lom partján foglalnak téli szállást, nyugaton pedig a plevnai posícióig érnék csak.
3. A fegyverszünet alatt egyik fél sem nyomulhat előbbre, de a Jantra és Lom közti meg-

suk sok időbe, sok munkaerőbe és még több pénzbe került a nélkül, hogy csak megközelítőleg is czóit értek volna. Nagyobb eredményt biztosított a vegyészek tanácsa, mely szerint „valami mérgező szerrel kellene az irtást végrehajtani.” Ehez képest alkalmazták réz- és vasgáliczetet, chloromet, carbolsavas meszet, arsenes-cetzetsavas réz-éleget s azt találták, hogy az arsenes-cetzetsavas réz-éleget vagyis a párisi zöld a leghathatósabb szer, melyet a növényzet ártalma nélkül bizvást lehet alkalmazni.

Ezt vagy poralakban szórták a burgonya leveleire, vagy vízzel keverten — 1—1 1/2 hectoliterre egy evőkanálnyi port számítva —*) fecskendezték azokra. Mind a két esetben lisztrel keverték a mérgeport, hogy megtapadjon a növények zöldjén. A szóró zacskókkal végbevitt száraz porozásnak azt az előnyét tapasztalták, hogy általa a mérgepor egyenletesen szóródott a növényzetre. De a mennyiben néhutt a szóró napszámoknak és a közelben álló háziállatoknak is ártott és csak akkor sikerült jól a beporozás, ha a növényzet harmatos vala, tehát reggel s este, nyílyban inkább a vízzel kevert mérgepor fecskendezése jött gyakorlatba, a mit bármely időszakban lehetett végrehajtani. Ezen eljárás vonatkozólag megjegyzendő, hogy a párisi zöld vízben nem oldódik s e miatt igen könnyen ülepedik le, a liszt pedig csomókban válik ki, azért a használandó folyadékot folyvást keverni kell.

*) Egy amerikai acre = 1 1/2 porosz Morgen — egy magyar holdra 1/2 — 2 kilo párisi zöld elegendő.

(Foly. köv.)

szállatlan területen a török kormány ujenczokat s adót szedhet.

4. A rendetlen csapatok, mint a kozákok kaukaszai dragonyosok, a hadsereg mögött helyeztetnek el.

5. A lakásaiból kizavart mohamedánok vizzáterhetnek tűzhelyekhez. Viszont a bolgárok is.

6. A fegyverszünet alatt, az orosz kormány nem építhet vasutakat Bolgárországban.

Vannak még más pontok is, mint a foglyok kicserélése, a hadiszerszállításra vonatkozó kisebb clausulák. De az egészben az a nevezetes, hogy minden pont elárulja, miszerint a fegyverszünet nem terjeszkedik ki a montenegróiakra, bosnyák lázadóakra, sőt ki lehet olvasni a sorok közül, hogy Szerbiára s Görögországra sem, azon esetre, ha ezeknek kedvük volna actióba lépni, sőt valószínű, hogy a porta, a két kis liliput birodalomtól, bizonyos dolgok miatt magyarázatot fog követelni.

A törökök határozottan tiltakoznak az iránt, hogy a fegyverszüneti tárgyalásoknál szava legyen Romániának is, sőt a román hadsereg fel sem lesz abban említve. Karolu herczeg egészen ignorálatni fog.

A török kormány ez idő szerint mereven ragaszkodik ahoz, hogy a fegyverszünet pontjai kizárólag csak az orosz és török hadsereg viszonyait érintsek. A vazallállamok fölkelő seregeit ki akarják zárni a hadviselő fél illető jogokból. Ily alapokon előreláthatólag a fegyverszünet megkötése nagy nehézségekbe fog ütközni, ha csak Oroszország a végleges béke reményében és rendkívüli kényelmetlen viszonyai miatt bele nem nyugszik, csakhogy fegyver becsületének megfelelőleg Bulgáriában teletthesse hadseregének egy részét.

Az orosz sereg lassu visszavonulásáról már értesítém önöket. A jantra seregéből megkezdett e részleges átvonulást kapcsolatba hozzák a fegyverszüneti alkudozásokkal.

Azon hir van elterjedve, hogy Szulejman saját visszahívását és Mehemed Ali visszahelyezését sürgeti. Ezt itt a fegyverszüneti alkudozások megkezdésére kibocsátott tapogatózó hírek tartják.

A románok veresége.

Plevnánál sarkalatos hiba esett megint. Mindjárt sejtettük, írja az „Ellenőr”, hogy baj van a faluban, míhelt Ozman-vereséget, Plevna-bevételt, török-katasztróphát híreszteltek. Hát csakugyan csudarul megrákták a szegény — oláhok. Gorni-Sztuden és Bukurest teszi közbe a gyászjelentést, megszoromodott szívvel. Pedig hogy harcoltak! Neki mentek a grivizaai redoutanak; meg-meg elszaladtak; míg végre azon vették észre magukat, hogy bent vannak a redouteban: és pedig olyan jól, hogy többet ki nem erőszti őket onnan a török. Ugy látszik, nem is sokan tértek vissza. Iszonyu mézárjáról szól a hir megint: 12.000 oláh-muszka halottat is emlegetnek. S hát nem segít Tottleben sem az orosz hadiszerencse azon halálos betegségről, a mi Plevnának nevezetik.

A szerbek kétszínű játéka.

A szerbek folytatják a kétszínű játékot. Az oroszoktól egyre kapják a hadi subsídiumot, a törököknek pedig folyton ígérk, hogy semlegesek maradnak. De megtörténhetik, hogy a furfangos szerbek ezuttal két szék közt a pad alá esnek. A császár már unni kezdi a hitvány játékot s Persiani belgrádi főconsul parancsot kapott, hogy gondosan őrködjék a felett, hogy a szerb kormány az orosz segélypénzeket kizárólag katonai célokra fordítsa. Másrészt a porta is fenyegetődik s noha eddig sem sommatit sem kormánybiztost nem küldött Belgrádba, mégis nagy figyelemmel kíséri a szerbek üzemeit s actiójuk nem fogja őt késztetlennül találni.

Egyelőre a szerbek csak határerődítményeiket javíttatják; a Belgrádban levő orosz tábor-kari ezredes szorgalmasan dolgozik a haditerven a szerb hadügyminiszterrel. De minthogy a Párisban megrendelt 40.000 téli egyenruha csak nov. közpe táján s az új hátultöltő fegyverek szintén csak akkorra várának Belgrádba, a szerbek actióba lépése még mindig bizonytalan-nak látszik.

A Sipka-szorosból.

Reuf pasa a Sipka-szorosból október 16-ikáról a következőket jelenti Konstantinápolyba:

„Tegnap tűzérharc folyt, mely egész nap tartott. Értékeny veszteséget okozunk az oroszoknak, kiknek célja az volt, hogy erőnk és posícióink fölül bizonyosságot szerezenek. Orosz szökevények állítják, hogy az ostromlottak állapot napról-napra rosszabbodik. A harc ma kétszeresen megújult, miután az ellenség útegeket állított föl, melyek földözik a pejsztina-szárad által elfoglalt posíciókat. Mi puskatüzrel feleltünk.”

Szulejman pasa távirata.

Szulejman pasa október 16-ikáról a következőket jelenti a hadügyeknek:

„Tegnap személyesen vezettem egy kémszemlét több gyalogos s néhány lovas századdal Pirgosz és Köcsme szomszédságában. Az ellenség Pirgosz és Meeska közötti redoutejaiból ránk tüzelt, a nélkül, hogy valami kárt okozott volna. Néhány orosz hadcsapatot visszavonulásra kényszerítettünk sánczaik mögé. A Popkjói és Jován-síflík ellen intézett orosz támadások visszaverettek.”

A bulgáriai harcztér eseményei.

A bulgáriai harcztér legujabb eseményeiről a „N. fr. Presse” külön tudósítójától a következő táviratokat közli:

Kadikjói, okt. 19. reggel. Ma korán reggel allamirozták az itt összpontosított hadsereget, mely utrakészen áll. Az ut czölja egyelőre ismeretlen. Szulejman pasa tegnap este vezérkarával szemlét tartani Ruszcsukba ment. A 14-iki kémszemle óta egy lövés sem volt. Követem a hadsereget. Az idő kedvező; a mellékutak még nagyon rozsak.

Turlaki tábor, okt. 20. reggel. A ropant nehézségek, a melyekkel jelenleg az után-szállítás egy az országúttól félreeső helyen összpontosított hadsereg számára összekötte van, s a fa és víz érzékeny hiánya a kadikjói magaslatokon szükségessé tette a rasgrádi posíció eltolását. Tegnap este egy napi nehéz ut után ide érkezünk.

A Dobrudzából az orosz hadtest elnyomulását jelzik s jelentik, hogy tegnap este erős ellenséges csapatosztályok kémszemlét tartottak a török hadállás ellen s egy osztályuk Kavarna előtt megjelent. Szállításról fogják legközelebb megtámadni. Szulejman pasa még Ruszcsukban van.

A turnu-magurelli hid katasztrófája.

A „Presse”-nek írják Meeskából október 9-ről:

A turnu-magurelli hid „összeomlás” valóságos kalamitássá vált. Ámbar az „összeomlás” nem a helyes szó, mert a hid a szó szoros értelmében szétszakítottat mint a fonál. Pénteken, e hó 5-én erős éjszakkéleti szél támadt, és a hullámokat fölfelé hajította a folyón. A hid ingadozni kezdett, a 101 ponton úgy tánczolt, mint a dióbéj. Midőn 6 óra felé átkeltem a hidon, a szél oly heves volt, hogy azt hihette az ember, hogy hajón van, melyet a magas hullámok le és föl-emelnek. A hullámok folyton nagyobbakká lettek, és a pontonokon átsapokdakt és vízzel töltötték meg azokat, de a kötelek és horgonyok helyt állottak. Azonban a folytonos ránczигálás által a horgonyok meglazultak, a folyó közepén ugyanis kevés alapjuk volt, mert sziklás talajon nyugodtak. A zivatar ide-oda mozgatta a köteleket, a bakok vasálein mint valami kés élen, és végtére is szétszakította azokat. A mint ez egyetlen helyen megtörtént, abban a pillanatban 30 ponton tűnt el. Tánczoltak a folyamon, és csakhamar nem voltak láthatók, minden faszerszámmal, mely rajtuk volt, a horgonyokkal, kötelekkel, és lámpákkal együtt, melyek még akkor is égtek. A zivatar nem csöndesedett, hanem az egész éjen át tartott, sőt még a következő napon is dühöngött és csak a második napon lett mérsékeltőbb. A hid helyreállításáról szó sem lehetett, mert ezt nem lehetett megtenni a szél miatt. Ez ideig nem lehetett mást tenni, mint figyelemmel kísérni a hid maradványait. A pontonoknak több mint egy harmada, és pedig a középsők és a jobb part felőliek nagy része eluszott, részint a vízjetek közt akadtak meg, [részt horgonyaikon függtek azok, melyek alább jobb horgonytalajra akadtak.

Honnan vegyenek most új pontonokat és horgonyokat? Készletben semmi sem volt. Minden kikötőbe távirat, de mennyi időbe került, míg az anyagot összegyűjtötték és míg a hidat helyreállították. Szombaton még ölyvi magas hullámokat vert a Duna, a partokhoz pedig az el-súlyedés veszélye nélkül nem lehetett közeledni, az esőzöken kívül annyira tönkretette azokat a folyam. Csak hétfőn 8-án kezdhettek a munkához, de még hétfőn délelőtt is kevés munkás dolgozott ott. Talán nem tudták, hogy mi be kezdjenek előbb, talán nem értették hozzá, vagy nem voltak eszközeik, elég az hozzá, hogy csak délfel kezdtek meg a tulsó parttal való összeköttetést. Az egyik a pontonokon szedte össze, mások kikötő-hidakat készítettek. De összesen ötven embert sem láttam foglalkozni, a hol ötszáz sem lett volna sok. Három gőzbárka volt szolgálatban, de ezek igazgatásában semmi sem volt. A parthoz vezető utak leirhatlan nyomorult állapotban vannak, csak annyit említek, hogy egy könnyű kocsi lépésben alig birt hat ló továbbozdítani rajta.

Egy tengerésziszt a hid szétszakadásának okáról így nyilatkozott. Nem a zivatar szakította szét a hidat, hanem a hidászok ügyetlensége. Legelőször is oly helyen vertek hidat, a hol a víz rohamra nagyon erős, a talaj részben sziklás, és a folyó 600 méter széles: azután nagyon is győnge és kis pontonokat használtak, és ezenkívül a francia megerősítési módot alkalmazták, győnge köteleket használtak, és a vánkossáakra kevés figyelmet fordítottak. Így nyilatkozott a tengerésziszt. Károly fejedelem főhadiszállásán csak két nap múlva tudták meg a szerencsétlenséget, és Pilát tábornaki másodfőnököt azonnal oda küldték, hogy siettesse a munkát. A helyzetet az teszi oly kedvezőtlenre, hogy a jobbparton nem gyűjtötték össze nagyobb élelmiszer-készletet, és hogy az utak oly rozsak, hogy minden szállítás legalább is négy napba kerül.

Akszakoff nyilatkozata a háborúról.

Akszakoff, a moszkvai szláv comité elnöke és az oroszországi pánszlávok fővezérei az egyet

nagy gyűlésben oct. 8-án beszédet tartott, melyben bevesen megtámadta a conservatív orosz kormánypartot, és kiméltetlennül elítélte az eddigi orosz hadvezényletet. Azonnal beszédje elején hangsúlyozta Akszakoff, hogy a sok emberélet föláldozása mily kevéssé felel meg az eddigi eredményeknek, és hogy mily nagy felelősség terheli azokat, kik a harcztéri dolgok valódi állását eltitkolják az orosz nép előtt. A kudarcokért egyedül a conservativeket okolta Akszakoff, mert ezek ellenették a háborút és ezzel segítették az ellenséget. A conservativeket a tulajdonképeni forradalmároknak nevezi Oroszország ellen. Ez a háboru nem csak a császár ügye, hanem az egész orosz népé. Oroszország jelentősége a világ köztelésében orthodoxiáján és szlávágán nyugszik és régi lakóhelyeiken levő minden szláv elemet diadalra kell segítenie. Továbbá Oroszország erejét meggyöngyítették diplomatiájának jellemtelensége és nationalis indifferenciája. Ez a diplomacia a következő jelszót szolgálja: „az európai béke érdekei” és a „háboru localisatiója.”

A „háboru localisatióját” Akszakoff Oroszországra nézve a legnagyobb kárnak mondja, mert ez által kikerüli Törökország a veszélyt, hogy Szerbia, Görögország, Egyiptom és Epiros stb. ellen harcoljon, és minden erejét Oroszországgal ellen koncentrálhatja Bolgárországban. Kijelentette továbbá nyiltan, hogy ennek a háborunak faj- és vallásháboruvá kell lennie, mert másképen nincs értelme. A ki Oroszországban aláveti magát az „európai civilizációs érdekeknek”, az rabszolgája az ellezésg átváltoztatásának. Végre Akszakoff magára a császár hivatkozott, és kívánja tőle az egész nép által óhajtott becsület és hamisítatlan igazság hatalmas szavát. Beszédét hallgatókhoz intézett ily intéssel végzi: „Nektek győzöttök kell! Oroszország nem léphet vissza, még akkor sem, ha az egész Európa áll utjában bástya gyantán. A császár maga nyújt nekünk ezát kezességet. Ő most nemzeti becsületünk őrzője és képviselője. A visszavétel capitulációt jelentene, történelmi örökségünk elárulását, politikai halálunk kezdetét.”

A törvényhatósági választások alkalmából.

A belügyminister — mint a „P. N.” értesül — a küszöbön levő törvényhatósági választások alkalmából valamennyi törvényhatósághoz a következő rendeletet intézte:

„Az 1870. LXII. t. cz. 65. §-a szerint a tisztviselőt a bizottság által és 6 évre választatván, miután a jelenlegi megyei tisztikaruk az idézett törvény által megállapított időtartamra terjedő megbízatása végéhez közeledik, előerköztenek látom az időt, hogy a megye közönsége figyelmét a megyei élet egyik legfontosabb működésére, a legközelebb megejtendő általános tisztújításra irányozzam.

Minthogy a magyar tisztviselők választásának joga a magyar önkormányzat egyik sarkkövének, annak lelkismeretes gyakorlata pedig ugy az állami közigazgatás sikeres közvetítésének, mint a helyes önkormányzatnak alapfeltételét képezi, megvagyok győződve arról, hogy a törvényhatóság egyetemet képviselő bizottság áthatva ezen jog gyakorlataival járó felelősség érzetétől, hazafias kötelességének fogja ismerni minden igyekezetét oda irányozni, miszerint választása csakis oly polgárokrak essék, kik a községalkat érdekeire nézve minden tekintetben legtöbb kezességet nyújtanak. Ezen meggyőződésben a közlegő tisztújítás kiváló fontosságának bővebb fejtegetését mellőzve, csak is azon intézkedésekre szorítkozom, melyeket a tisztújítás időjére és az erre hivatott törvényhatósági bizottságra nézve szükségeseknek tartok.

A tisztújítás napjának meghatározását a megye közönségére bízom: tekintettel azonban azon időpontra, melyben a jelenlegi tisztikar megbízatása a törvény értelmében megszűnik, valamint tekintettel arra, hogy az új tisztikar működését kellő időben és akként kezdhesse meg, miszerint a községalkat fennakadást vagy hátrányt ne szenvedjen, a tisztújítás megtartására az 1877. december 15-től 1878. január 15-ig terjedő határidőt tűzöm ki oly módon, hogy a megye közönsége az ottani viszonyok figyelembe vételével ezen határidőn belül határozza meg a napot, melyen a tisztújítás foganatosíttatni fog.

A tisztviselők megválasztása a megye közönsége által fentebbi módon meghatározandó időre e célra külön egybehívandó s eleve kellőleg közhírre teendő rendkívüli közgyűlésnek lesz feladata, mely közgyűlésen a törvényhatóság egyetemét már az 1878 évre igazolt törvényhatósági bizottsági tagok fogják képviselni, miután a dolog természetéből folyik, hogy tisztújítás azon testület által eszközöltessek, mely az új tisztikarral együtt lesz hivatva a megye önkormányzatának, az állami közigazgatás közvetítésének és általán a törvényhatósági jogoknak gyakorlására.

Az 1870. LXII. t. cz. rendelkezéseinek pontos végrehajtása iránti felügyeleti hatáskörömből tartozván, ezen felügyeleti jogomnál és kötelességemnél fogva felhívom a megyei közönséget, hogy a tisztújításnak az idézett törvény V. fejezetében megszabott módon leendő megtartása iránt a jelen rendeletben foglalt rendelkezések szem előtt tartása mellett a szükséges intézkedéseket kellő időben tegye meg és az eszközöltekéről hozzám haladéktalanul jelentést tegyen.”

Kolozsvári iparműtörténelmi kiállítás.

Felhívás

Udvarhely megye lakosságához!

Miként az már a napisajtó útján is közölve volt, Kolozsvárt f. évi december hó 2-án kezdődött egy iparműtörténelmi tárlat fog tartatni, melynek célja egy hazánkkal, mint a külfölddel megismertetni az erdélyi részek iparműtörténelmi becses biró tárgyaiban ezen országrész iparának múltját és egyszersmind meglévő nyers ásványi és faanyagait felmutatni azon kincseket, melyek ezután kifejtendő iparának alapul szolgálhatnak.

A felmerült eszme és az ezzel összekötött cél megvalósításának a hazai műtörténelem és iparra vonatkozó nagy fontossága és hordereje könnyen belátható s bővebb magyarázatra nem szorul; s jóllehet a kérdéses tárlat érdekében az erdélyi részről a Székely mívelődési és közgazdasági egyesület és egyesek részéről a társadalmi téren üdvös mozgalom és tevékenység indított meg és fejtegetik ki, mindazonáltal én is, mint e megye főispánja, hazafias kötelességemnek tartom a kormányzásomra bízott megye összes lakosságát a kormányzásomra bízott megye összes lakosságát is felhívni, hogy felfogva az ügy műtörténelmi (s közgazdasági) nagy fontosságát, a tervbe vett tárlatot megfelelő küldeményeik által minél melegebb támogatásban részesítsék.

A kiállítás a következő osztályokra és tárgyra terjed ki:

Műtörténelmi osztály.

1. A régi ötvösség remekei; főleg
 - a) díszedények, u. m. kancsók, kelyhek, serlegek, poharak, tálak, tálcák, csészék stb. akár egészen féműből, akár más anyagból (agyag, üveg, kristály, színes kő, kókuszdió stb.) fémfogalásban, szelencék;
 - b) ékszerek, akár önálló darabok, mint láncok, fej- és nyakékek, karperecek, gyűrűk, csatok, övek, forgók, boglárók, fülbevalók, díszes órák és kupakok; akár a ruhadíszítőmunkák alkotásai, u. m. gombok, kapcsok, sujtás helyébe alkalmazott, vert arany vagy ezüst ékítések, könyvek csattjai, képek stb.
 - c) eszközök, főleg evőeszközök, pécsetnyomók, sétatálcák, legyezők, virágoskor-fogók, ollók, tűtartók, illatszertartók, fésűk stb.;
 - d) fegyverek és nyeregzsámszámok;
 - e) arany és ezüst csipkék, paszmányok, himzések, szövetek és színyek, egyházi öltözékek;
 - f) szobrászatba vágó ötvösségek, kerszetek, szobrocskák, csimerek és képek vert dobokban, érmek és fémerek, asztaldíszek, gyertyatartók;
 - g) végre az ötvösség bármilyen szánt olyan művei, a melyek alak vagy díszítés szempontjából művészeti becsre tarthatnak igényt.
2. A szobrászat körébe tartozó oly próbált művek, melyek más anyagból, mint nemes féműből készültek, u. m. szobrocskák, öntött és faragott doborművek bronzból, csonból, fából, porcellánból, üvegből és cserépből.
3. Lakatos- és fegyverkovács-művek, záruk, lakatok, sarkok, pántok, fogantyúk, rácsok, vasszekrények s több efféle, kivált metszett vasművek.
4. Díszes üveg-, cserép- és kőedények, kivált tekintettel a máz és festés színeire és művészetére.
5. Kéziratok, ósnyomatok és régi kőtések.
6. Festmények, rajzok, rézmetszések.
7. Photographiák és albumok.

II. Ásvány, ásvány, nyers anyag és fém-készítmények osztálya.

1. Nemes érczek:
 - a) természetes, b) mosott arany, c) tellur ércz, d) nyers tellur.
2. Harmadrangú ékkövek:
 - a) mángánpat aranyekkel, p) gránát, c) ametiszt, d) jaspis, e) achát, f) carneol, g) heliotrop, h) rózsaszínű, i) hegyi jegec, mármaros gyémánt, j) kyanit, k) citrin, l) füstgyöngy, m) tejuaréz, n) chalcedon, o) jaspopol, p) chrysopol.
3. A zománc (email) készítéséhez szükséges nyers anyagok:
 - a) kovasav (kovahomok), b) ólomkő, c) timkő, timsós föld, d) konyhasó, e) vasérczek, f) antimon érczek, g) szénasavas ólom, h) rézérczek, i) kromérczek, h) kobalt érczek, l) barnakő, m) földpát, n) földpát, o) szóda, p) salétrom.
4. Szobrászati és műdizitási anyagok:
 - a) szobormárvány (fehér), b) díszítő márvány (színes), c) ditroit és myasit, d) gyps (tárka), e) alabástrom, f) serpentin, g) porphyre kőzetek, h) örvénykő (aragonit), i) gabro, j) labrador-kőzet.
5. Agyag- és porcellán-készítéshez szükséges anyagok:
 - a) kaolin, b) földpát, c) porcellánföld.

III. Faipar és erdőtermények osztálya.

1. Faipar:

Művészi készített szekrények, székek, fonókerek, kulacsok, vadászpoharak, mindennemű fafaragványok.

2. Erdőtermények:

A hazában termelt fák szelvényei természetesen és kidolgozott állapotban, minden ipari célra és kivételre alkalmas erdőtermények.

Bejelentések a kiállításra folyó október hó végéig írásban vagy szóval Békésy Károlyhoz, a „Kelet” szerkesztőjéhez intézendők.

A bejelentésben előadandó:

1. a tárgy minősége;

2. kiváló tulajdonai;
3. rövid története, készítőjének neve, lakóhelye, természetének vagy előjövételének helye, utóbbinak kiterjedése;

4. eladandó-e a tárgy és mi áron?

Ha a beküldő netalán a növegyet számára értékesíteni vagy az Erdélyi múzeumnak kívánja adományozni a tárgyat, szintén bejelentendő.

Az egyes műtárgyak Finály Henrik urhoz, a múzeum-egylet titkárához küldendők, ki azokat nagyobb biztonság céljából az Erdélyi múzeum-egylet régiség-tárában helyezi el.

A beküldés idejéről és a rendező bizottság által netalán kifizendő szállítási díjkezelvényekről a bejelentők annak idején biztosítani fognak.

Figyelembe véve azt, hogy az egyes egyházak tulajdonában több régi és műtörténelmi becses biró tárgyak vannak, ennél fogva hazafias buzgalommal fordulok a különböző felekezetek lelkészeihez és egyházi előjáróhoz, kérve, hogy az említett régiségeknek a tárlaton való bemutatását eszközölni sziveskedjenek.

Végül felemlitem azt is, hogy az a tárgyban netán sürgőséget további felvilágosításokat a megye alispánja készséggel és azonnal megadandja.

Sz. Udvarhelyt, 1877 október 12-én.
Daniel Gábor,
Udvarhely megye főispánja.

Jogi rovat.

Kivonat a „Hivatalos Értesítőből.”

— Nagy Lajos sepsi-szent-györgyi kereskedő vagyona felett a csődeljárás megnyitott.

— Sándor Pálnak br. Szentkereszti Sigmund és neje elleni ügyében, ez utóbbiaknak 30,484 frtra becsült vidrátszegi ingatlanai decz. 31-én eladhatók.

— Forner Agnesnek Vajna Gergely elleni ügyében, ez utóbbiaknak 430 frt 79 krajczarra becsült süvényfalvi ingatlanai november 2-ikán eladhatók.

— Sándor Imrénnek Oltyán Nikodém elleni ügyében, ez utóbbiaknak 405 frt becsült m.-kecsdi ingatlanai nov. 19-én eladhatók.

— Kosa Jánosnak Ambrus Kata és János elleni ügyében, ez utóbbiaknak 567 ft 25 krra becsült farnosi ingatlanai november 19-én eladhatók.

— Kolozsmegye területén több adóvégrehajtói állomás 2 frt esetleg 2 frt 50 kr napidíjjal, valamint 1 frt mutfélténi fuvarilletmény élvezete mellett betöltendő.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1877. okt. 23.

— **Üzéri raffineria** vagy csendes butaság-e: nem tudjuk eldönteni, hogy a kettő közül melyiknek nevezett azt az eljárást, melyet a „M. Polgár” lapunkkal szemben követ. Egy idő óta ugyanis azt a szokást vette föl, hogy eredeti tudósításainkat hatra-vakra cizálják, még pedig a levegőből s e mellett a legsértőbb hetkenkedő hangon. A dolgban aztán legeredőbb, hogy legbőből kapott, minden alapot nélkülöző czáfolatait később önmaga kénytelen cum pudore visszavonni.

Igy járt p. o. a „M. Polgár” jóllétságtalansága azon eredeti tudósításunkkal, mely szerint az erdélyi román határszélén orosz utász-csapatok jelentek meg pontonok készítése végett. A „M. Polgár” nagy garra sietett e közleményünket, holmi comiss voyageuróktól szerzett „biztos” értesülése alapján valótlanságnak declarálni; egy hét mulva aztán maga a „M. Polgár” megerősítette hírlapunkat, egy Brassóból keltetett közleményével. Azután jött a székelyföldi mozgalom, melyre vonatkozólag ismét megelőzve a czáfolgatás nagymesterét: sietett a jámbor egy hosszú lamentációjának „abszurdumnak” bírájegezni távirati tudósításunkat s lapunkat e miatti alarm-hírek terjesztésével vádolni; pedig hát a „M. Polgár” maga ugyanazon számában — persze egy félhappal a „Kelet” reggeli távirata után — éppen egy a székely mozgalmat igazoló távirati tudósítást hozott; s azután az események és tények egész sorozata arcul ütötte a „M. Polgár” dementijét. És jött az Ugron Gábor megszökeése: az ezt tudat — és a „M. Polgár”-t megelőző — táviratunkkal szemben ismét előugrott a „M. Polgár” egész félhivatalos helyesléssel s „egészen biztos forrásból” nagy tekintélyeskedéssel megírta, hogy Ugronnak eszétségében sincs külföldre menekülni s a „Kelet” távirati tudósítása ennél fogva nem igaz. Pár nap mulva aztán az összes lapok megerősítették a „Kelet”-nek a „M. Polgár” által olyan „biztos forrás” alapján megczáfolott értesülését s Ugron ellen már kis adatot a hivatalos currentálás.

Ime így jár, aki minden áron, még a mások discreditalásának nemtelen fegyverével is, dementirozni erőlködik. S ezért reflexió nélkül hagyjuk a „M. P.” tegnap számának czáfolatát is, melylyel a csatóségi és sz. simoni orosz megrendelésekre vonatkozó hírlapunkat erőlködik csik-szeradai levelezőjével agyon-dementirozni. Márget veszünk rá, hogy a „M. P.” ugyanezt a dolgot egy hét mulva mint saját eredeti tudósítását fogja adni s akkor elvárjuk, hogy önmaga ellen fogja fordítani azt az otromba vádját, mintha a „Kelet” az ártatlan székelyeket hazafiatlansággal akarván gyanusítani, az a „Kelet”, mely a magyarság és magyar érdek védelmében eleitől fogva az első helyet foglalta el az erdélyi sajtóban, mikor pedig a „Magyar

Polgár” anno dazumal, a fusio előtt, tudvalevőleg éveken át kaczerkodott az erdélyi részi nemzetiségekkel. — Ezekből megítélheti az olvasókörzés, hogy mi értéke van a „M. Polgár” éhhetlen czáfolgatásainak; hogy aztán mi az oka ezen eljárásnak: Geschäft-manoevre-e, — hogy t. i. discreditalja lapunkat — avagy saját éhhetetlenségének malitiozus bundája: ezt döntse el az olvasó.

— **Meghívás** a kolozsvári orvos-természettudományi társulat 1877 október hó 26-án tartandó természettudományi szakülésére. Előterjesztések: Dezső Béla: Apró állattani közlések (1. Blatta germanica, 2. Periplaneta orientalis, 3. Pochytilus migratorius, 4. Argas reflexus, 5. Ancylostoma fungosa.) Egyed Mózse: Adatok a fluorescentiahoz. Ülés hely: Egyetemi épület I-ső emelet 10. szám. A titkár,

— **Hymen.** Holnap (oct. 24-én) tartja esküvőjét Lászlóczki Sámuel derék mészáros-iparosunk a szép Rotáridesz Mathildával, Rotáridesz Mihály rézműves és sodavizgyároskedves leányával.

— **Marosvásárhelyi hírek.** Rendes levelezőnk írja, tegnapi (oct 22-ről): „Szentáru-latunk egyre inkább kezd összekötni s ennél fogva az eladások is öszeválnak. Tegnapi (october 21-én) zsúfolt ház előtt a „Tolonecz” került színe, elég szép sikerrel, Mravcsákot Szathmáry adta s ha bár jobb szerettük volna e szerepet Komáromi kezében látni, mind kitűnő alakítása, mind szép játéka által, sokoldalúságát bizonyította be. Néhány jelenete, hol komikumot keresett, leszámítva, mai játéka is igen jó volt. Szatpáné mint Ördög Sára művésziileg játszott, de ugy játékaiban, mint kivált öltözetében túlerősen színezett. Azok a piszkos, sáros cipők, azaz izléstől rongyhalmozódott elfordultak az életben, de nem színpadra való és rontja a hatást. Mihailovics (Miklós) és Hetényi Antónia (Liszka) szépen énekeltek, de kivált előbbinek játéka nem volt eléggé érzelemteljes. Ferenczy (Kontra) és Kantai Teréz (Rózi) jók voltak. Szegszárdi (Lőrincz) tulzott és igen darabos volt; bohózkodásaival a mások jelenetét is zavarta. Szöllősiné (Krizsa) éktelenül sivitott.” Argus.

— **Értesítés.** A nagy-szebeni magyar olvasó-egylet t. cz. tagjai, valamint egyuttal a t. cz. közönség is, a bekövetkezendő 1877/78-iki téli idény tartama alatt rendezendő nyilvános felolvasásokra vonatkozólag, tisztelettel a következőkkel értesítettek: A fennemlített idény alatt mindössze nyolcz felolvasás fog rendeztetni, melyek közül az első, folyó október hó 27-én, a „Magyar korona” című szálloda nagy-termében, este 7 órakor menend végre. Ugyanezen első felolvasási-estély egyszersmind az egylet negyven éves fennállásának emléktümpével van egybekötve, s tárgysorozata a következő: 1.) megnyitó és alkalmi beszéd; 2.) felolvasás: „a kultúr állam fogalmáról,” dr. Fülkel Istvánról; 3.) felolvasás után közvácsora, mely alkalommal a folyó évi egyetemi bú sorsjátékából fennmaradt nyeregműtárgyak értékesítése is fogantatba vétetik. A későbbi felolvasásokra vonatkozó egyéb részletek, jelesül: a felolvasás helye és ideje, valamint a felolvasó neve és a tárgy stb. esetről esetre, falragasok útján és hírlapilag köztudomásra fognak hozatni. A belépti-jegyek ára következőleg állapított meg: 1.) bérleti személyi jegy az összes felolvasásokra 1 frt. 2.) bérleti családi jegy, tekintet nélkül a családi tagok számára, az összes felolvasásokra 1 frt 50 kr. 3.) belépti-jegy egyes felolvasásra személyenként 20 kr. Jegyek válthatók: Schmiedecké könyvkereskedő czágnál, valamint a felolvasások estéjén a pénztárnál. Nagy-Szeben, 1877. okt. 22. A nagy-szebeni magyar olvasó-egylet választmány.

— **Osman pasát** keresztkomának hívta meg a nagyváradi „Magyar korona” kávéház bérője, s már is úgy beszél, hogy: „a kedves komám, az Osman pasa, azt mondja”... A csecesemó méltó a hadverő keresztapára.

— **Arany cserkeszokort** küldenek Debreczenből a hősiesszen küzdő törököknek. A koszorut Lőrincsik László debreczeni aranyműves készíti, költségeit pedig egy e célra alakult gyűjtő bizottság fogja beszerezni.

— **Török felfogás.** Bruck báró legújában kiadott emlékiratai a következők: esinos adomát közlik a krimi háború idejéből. Midőn Lacour asszony, a konstantinápolyi francia nagykövet neje, bucsulatógatást tett Resid pasa miniszter neje felé, ennek háremében egy gyönyörű szépen kifejtett tizenkét éves leányt pillantott meg. Lacour asszony annyira dicseste a szép leányt, hogy a török nő utólagja is keleti szokás szerint ajándéknak neki akarta adni. Lacour asszony azonban megkötözve lemondott a szép fiatal lányról, megiegyezve, hogy mire használja ő a szép ajándékot. „Hát férje mulattatására.” Felelte egész természetesen észjárásával Resid pasa neje.

— **A Dunába bocsátott torpedók** veszélyességét kiáltóan igazolja a „Pol. Corr.” egy zlmicizai tudósítása, mely a következőket mondja: „Az Alsó Dunáról valótlán híreket közlőnk világ. Így történt, hogy az orosz főhadiszállásról is azt jelentették, hogy egy török páncélos hajó egy torpedóra bukkant s a levegőbe röpült. De tény, hogy csak egy szerencsétlen vitorlás bárka görög legénységgel s néhány utassal együtt torpedókra bukkant, melyek Tulcsa előtt voltak lebecsátva,

s teljesen szétrobbant.” Ilyen esetek a békekötés után is előfordulhatnak, s helyén volna, hogy a tengeri hatalmak közbelépjenek s azon helyek pontos megállapításával, a hol a hadviselő felek torpedókat bocsátottak, elejét vették az ilyen katasztrófáknak. Teljesen biztosítva a nemzetközi hajózás azonban aligha lesz, mivel a folyam a torpedókat gyakran mérföldekre is elvitte azon helyekről, a hol eredetileg lebecsátották.

— **Tűzfészek Pozsony megye.** Nincs nap, hogy a „Pozsonvidéki Lapok” egy-egy tűzveszről ne hozna hírt. Tegnapielőtt Gerencsér közösgében ütött ki a tűz s a nagy szélvész következtében csakhamar 34 ház és 47 pajta a lángok marta alá lett, egy ember beleégett, egy pedig súlyosan megsebesült. A tűz elfojtása csakis a minden szépért lelkesülő, erőlyes tűzoltó parancsnok, Pantosok Rezső ur, nagyszombati gyógyszerész érdeme, ki mintegy 30 derék tűzoltóval a helyszínre gyorsan megjelent s mindent megmentett, ami csak emberi erővel s ügyességgel menthető volt. A tűz cka eddig ismeretlen. — Vaj-noron szintén kigyult, de a pozsonyi tűzoltók gyorsan segélyre siettek s csak három ház hamvadt el.

— **Varró gép-statistika.** A jelenben használatban levő varró-gépek számát négy millióra teszik. Angolhonban legalább 100,000 munkás foglalkozik a gépek készítésével; ugyanannyi Amerikában. Franciaországban s a többi európai tartományokban körülbelül 10,000.

— **A genfiak demonstratiót** rendeztek a francia köztársaságiak tisztelőre. Alig értesültek a választások eredményéről, kivilágítás s fáklás menet által adtak kifejezést örömlüknek.

— **Tűzhatlan szoba padlózat.** Ismeretes, hogy új házak építésénél többek közt még az a rossz szokás is meg van, hogy a szoba padolása alkalmával a gerendázat és padozat közti tért törmelékkel töltik ki. Azt lehetne binni, hogy ez eljárás által egyrészt a hangnak egyik emeletből a másikba való áthatolását akarják meggátolni, vagy legalább gyöngíteni, másrészt a tűzveszélyt elhárítani. Mivel azonban ez az omladomány réteg igen gyakran a házi főregk tanyáját képezik s különösen régi házakban a levegő megfontásához is nagy mélyen járulnak s járványos betegségek alkalmával a veszélyt csak növelik: Angolországban az az eszme merült fel, hogy a padlózatot tűzhatlan cementtel vagy burkolattal kell ellátni, oly módon mint! ujon épült házaknál a folyosók burkolása történik. Egy serfőző malálapadját 3” vastag deszkával borította be, melyek egymással voltak erősztve. Később tűz ütött ki, s a tetőzet összeomlva, 24 óráig égett a padlason, mivel a tűzoltók későn érkeztek, a nélkül, hogy a padlás beégett volna. A tulajdonos azt hiszi, hogy e különös jelenség oka az volt, hogy e pontos és léghatlan illesztés megakadályozta, hogy a tűz alulról jövő léghezam által tápláltassék. Ez eljárás egyesíthető a tűmentes borítással. Jövrőre tehát a földnygerendákra erős egymásba eresztett padlózatot kellene tenni, s ezt egy cement-réteggel befedni, e fölé aztán használatos, helyezhető a parquet-padló.

— **A „Cleopatra tújo.”** utban Anglia felé, nagy veszályban forgott a vasárnapi vihar alkalmával, s egy időre el is vesztett. Amint a vihar, mely hegymagasságra hánnya a hullámokat, a biseayai öbliben az „Olga”-t, mely a „Cleopatra” vontatta, meglepte, az utóbbi legénysége jelt adott, hogy veszályban van. Az Olga kapitánya öt matrozot és egy tisztet bocsátott csónakra a Cleopatra legénységének megmentésére. De alig távozott el a csónak a hajó szélétől, midőn a vihar elkapta s még most sem tudni hova lett a rajta levő hat emberrel együtt. Az Olga kénytelen volt sorsára hagyni a Cleopatrát a rajta levő emberekkel, kiket csak másnap, az idő csöndesedével lehetett nagy bajjal megmenteni. A Cleopatra már ekkor félig-meddig süllyedő állapotban volt és az Olga egyedül tört be a falmouth kikötőbe. Csütörtökön reggel érkezett meg oda a „Fitmaurice”, mely Valencziába tartott, s utközben megtalálta a Cleopatrát, bevontatta a kikötőbe.

— **Interview az indusokról.** Több indus törzsküldöttsége meglátogatni ment az Egyesült Államok elnökél Washingtonban, hogy „nagy ártussal” bizonyos új területbe való szállásolás iránt értekezzenek. Hazatársa előtt New-Yorkot is meglátogtatték néhány birodalmi tiszt kíséretében. A furcsa vendégeknek a „Grand Central Hotel” nyolczadik emeletén nyitottak szobát, habár ő kelmük egész napon át kőszáltak a városban, melynek minden zöge-zugát megsemmisítették. Igen természetesen, hogy az amerikai reporterekől sem maradtak megkímélve s hogy egyik főnöküket a „Vörös felhő” meginterviewta egy élelmes yankee.

Az interviewről a következőket olvassuk: A reporter kérdésre azt felelte Red-Cloud ur, hogy washingtoni missiójának eredményével igen meg elégedve s hogy a „nagy atyus” politikáját nagyra becsüli. Azt is mondta, hogy Schurz Károly minisztert igen jó embernek tartja. A legjobb fehér ember, ki valaha szemem elé került — ugymond — mindegyikünknek 30 dollárt adott. Arra akérdés, hogy miként nevezik a belügyminisztert, így felelt: még nem adunk neki nevet. — Mihelyt hazaérünk, tanácskoztól ülést tartunk, s fölveszünk törzseink tagjai közé. Akkor nevet adunk neki, s a „nagyatyus” után minnyájára közül ő kapja a legjobb nevet. — „De miként nevezitek most?” — „Most Gee-Nei-Gwaryanak

hívjuk azaz a négysemű embernek.” — Hát a „nagyatyus”, ki most ül Washingtonban, jobban tetszik-e mint a régi? — Igen, mi ezt sokkal jobban szeretjük. Ő sokkal jobb az indusok iránt, csakhogy wiskeyt nem iszik, s ez nem tetszik. A másik „nagyatyus” sok wiskeyt ivott, s az indusoknak is adott wiskeyt. Az indus nagyon szereti a wiskeyt, de annyit még se bir el mint a régi „nagyatyus”. A reporter, ki nagy tisztelője Grantnak, tanácsosnak vélte a beszélgetést — legnagyobb sajnálatunkra — abbahagyni.

— **Hibaigazítás.** A „Kelet” 241 számában „a monostori sajt készítése” című-cikkben a következő fontosabb sajtó-hibák esusztak be, melyek helyreigazítását kérjük: 1011-ik lap, 4-ik hasáb: [felül] 37—38-ik sorban megnyomtatja helyett, megnyomogattja olvasandó, 48-ik sorban: mi őrt helyett, mert olvasandó. Ugyanazon lap 5-ik hasáb: felül] 1-ső sorban néhány helyett, vékony olvasandó.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 24-ik szám.
Kolozsvárt, szerdán, október 24-én 1877.

másodszor

A DENEVÉR.

Operette 4 felvonásban, Meilhac és Halewy „Reveillon” című bohózata után írták Haffner és Gené Richard, fordította Vezéri Ödön. Zenéjét szerzette Strauss János. A 2-ik felvonási díszkiállítás **Marcell Géza** rendező tervezete után festette **Becközy János**.

S Z E M É L Y E K:

Eisenstein Gábor, gazdag magányzó	—	—	Szombathelyi.
Rosalinda, neje	—	—	Krecsányi Sarolta.
Frank, polgár, igazgató	—	—	Kassai.
Orlowszky, herceg	—	—	Dalnokiné K. F.
Alfréd, énekemester	—	—	Dalnoki.
Falke, jogtutor, jegyző	—	—	Vidor.
Blind, jogtutor, ügyvéd	—	—	Török K.
Adelo, Rozalinda szobaleánya	—	—	Kruger Cornelia.
Ali Bey, egyiptomi	—	—	Várad.
Ramusin, követségi titkár	—	—	Marosi.
Murray, amerikai	—	—	Györi.
Cori coní, marquis	—	—	Lovász.
Middleton, lord	—	—	Szabó Domokos.
Oscár, báró	—	—	Becközy.
Frosch, börtönőr	—	—	Szentgyörgyi.
Iván, a herceg komornoka	—	—	Csepregli.

Uraik, hölgyek, álarczosok, tánczosok, szolgálk. Történik a főváros közelében egy fürdőhelyen.

Kezdeté pontban 7 órakor, vége 9 után.

A „KELET” magán-táviratai.

Éjjel érkeztek.

Feladatott **Budapest** oct. 23. éjjel 2 ó. 10 p.
Érkezett Kolozsvárra oct. 23. éjjel 3 ó. 25 p.

Az oláhok Plevnánál 929, mások szerint 1028 halottat és sebesülteket vesztek, Bukarestben nagy az izgatottság, hogy az oroszok nem segíték, ezt Károlynak az orosz vezénylettel való komoly viszályára magyarázzák.

Aladsadaghról néhány zászlóalj visszavonulván egyesült Muktarral.

Nikita Nápolyba utazott.

Németországgal a kereskedelmi szerződés megkötése a „Fremdenblatt” szerint kétségtelen.

Délben érkeztek.

Feladatott **Budapest** oct. 23. d. e. 10 ó. 20 p.
Érkezett Kolozsvárra oct. 23. d. e. 10 ó. 40 p.

A nihilizták Oroszországban rendőri felügyelet alá tétek.

Mehemed Ali Sofia parancsnoka lesz.

Audifret Párisba ment. A republikanusok aggodnak.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

October 22-én 5% Metaliques 64.20 frt.
Kamat 66.80 5% Nemzeti kölcsön 74.50. frt.
Aranyárak 568.—. 1860 ki államkölcsön 110.
Bankrészvények 840.—. Hitelrészvények 213.75
London 118.10. Ezüst 104.90. Cs. kir. arany 5.65. 1/2 Napoleond'or 9.47 1/2 — 100 mark német értékű 58.65.

Urbéri kötvények: Magyarországi 77.25 Temesi 76.—. Erdélyi 74.30. Horvátországi 85.50.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

Figyelmeztetés.

A „Kelet” folyó évi 206, 209, 213 számaiban, a nagy-nyedi ev. ref. főtanoda birtokainak haszonbérbe adása iránt közzé tett hirdetéssel kapcsolatosan értesítettnek a bérleti kívánók, hogy az ajánlatok beadására, a főtanodai Gondnokság által,

folyó évi november 10-dik napja
lett hatánapul kitűzve.

„VICTORIA” biztosító társaság,

(alapítotott 1865.)

Forgalmi kimutatás.

(1876 december 31.)

Bevétel 1875 végéig 22.208.066 ft 72 kr.	Kifizetett károk 1875 végéig 7.474.125 ft 74 kr.
„ 1876-ban 1.957.872 ft 43 kr.	„ 1876-ban 664.608 ft —
Összesen: 24.165.939 ft 15 kr.	Összesen: 8.138.733 ft 74 kr.
Kiosztott nyeremények 439.738 ft 69 kr.	Évi díjbevétele 1.000.000 ft —

Biztosításokat fogad el: Tűz- és jégkárok ellen.

I. Tűz ellen biztosíthatók: épületek, gyárok, malmok, butorok, készletek, kereskedelmi cikkek, marha állomány, szőna és gabna készlet, gazdasági eszközök stb.

Árva, egyházi és tömeges biztosítások kedvezményes díjakban részesülnek.

Különb is a rendes díjak lehető mérsékeltre szabvák. Több éves biztosításnál **ingyen** év számítatik. Gabna biztosítás **három hónál kevesebb** időre is elfogadtatik.

II. Jég ellen: mindennemű mezei termények. A biztosítás **váltó** fedezet mellett is történhetik. A díjak az egyes vidékek tapasztalt jégjáratahoz vannak mérsékelve.

A károk felvétele gyorsan és szabályszerűen történik, a megállapított károsszavak azonnal fizetnek.

A „VICTORIA” legújabb szerzett viszontbiztosítási összeköttetése folytán azon helyzetben van, hogy bármely nagy összegű biztosítást, teljes kártérítéssel, biztonnága mellett elfogadhat, s midőn különben is életképességének a legváltóságosabb körülmények között, s a legendkivülbb csapások után is megdönthetetlen bizonyítékát adta, mint egyetlen hazai intézet joggal és biztosan számolhat a kölföldi áramlattal szemben a hazai közönség pártolására.

Központi iroda: Kolozsvárt, főter 26 szám.

Vezérügynökségek: Budapest, Bécs, Grätz, Prága, N-Szeben.

Főügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskerek, Nagy-Enyed, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

Videki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

Ajánlközlások: ügynökség átvételére, az igazgatóságához, vezér- vagy főügynökségekhez intézendők.

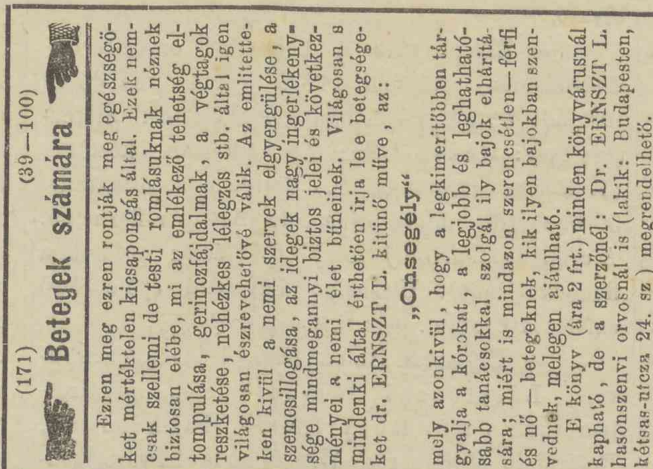
„VICTORIA” biztosító társaság.

Osman-Pascha

kézeltő (Manschett) gombok

hölgyek és urak számára,

minden nürnbergi és diszműáru üzletben kaphatók.

JELES IRODALMI UJDONSÁGOK.

Stein János

könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók

következő épen most megjelent új művek:

Der Weinstock.

Praktische Anleitung zu dessen Erziehung, Schnitt und Pflege von J. B. Müller und M. Lébl. Mit 52 in den Text gedruckten Holzschnitten. Ára 1 frt 30 kr.

Handelsgeographie

auf Grundlage der neuesten Forschungen und Ergebnisse der Statistik von Dr. Carl Zehden. Vierte umgearbeitete Auflage. Ára 3 frt.

Leitfaden zur Bergbaukunde

von Dr. Albert Serlo, Berghauptmann Dritte verbesserte und bis auf die neueste Zeit ergänzte Auflage. Mit 640 in den Text gedruckten Holzschnitten und 23 lith. Tafeln. 2 kötet. Ára 19 frt 50 kr.

Leitfaden zur Bergbaukunde.

Bearbeitet von Carl Busch. I. Theil: Das baukünstlerische Schaffen. Der griechische und römische Baustil. Das Zeichnen der Säulenordnungen. Mit 430 Textabbildungen. Ára 2 frt 60 kr.

Donna Grazia

par Marc—Monnier. Ára 65 kr.

Les amours de Philippe

par Octave Feuillet. 2 kötet. Ára 1 frt 30 kr.

Az Uchatius ágyuk leírása és hatása.

A hivatalos instructio alapján. Irta Csesznák Benő m. kir. honvéd százados. Magyarászó rajzokkal. Ára 1 frt 40 kr.

Jókai Mór történelmi regénytára.

A névtelen vár.

I. füzet. Egyes füzet ára 50 kr.

Spanische Novellen.

Von Fernan Caballerr. Aus dem Spanischen von Pauline Schanz. 2 kötet. Ára 2 frt 50 kr.

Handbuch des Eisenbahn—Transportdienstes.

Für Aspiranten und Beamte des Eisenbahn—Betriebsdienstes, sowie für Speditionen—und Handelshäuser. Verfasst von Carl Engelhard und Johann Chlupp. I. Band: Betriebsreglement, Personen—und Gepäcktransport. II. Band: Güter und Militärtransport. A két kötetnek ára 7 frt 50 kr.

Gesammelte kleinere Schriften und Bruchstücke

über Strafrecht, Strafprocess, Gefängnissskunde, Literatur und Dogmengeschichte der Rechtslehre in Oesterreich. Von Wilh. Emil Wahlberg. II. Band. Ára 3 frt 60 kr.

Naptári jegyzék könyvecske gazdák számára 1873.

Szerkeszti Jurenák Aurél. Ára 1 frt.

Elegante Welt-Notiz Kalender für 1878.

Nilson Krisztina arczképével; diszkötésben. Ára 1 frt 20 kr.

Landwirthschafts-Kalender für 1878.

Vierter Jahrgang Redigirt von Dr. Martin Wilckens. Ára csinos kötésben 1 frt 60 kr.

Határidő naptár.

Mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üzerek számára 1878. Ára csinos kötésben 1 frt 20 kr.

Technischer Kalender,

für Maschinen—und Hütten—Ingenieure bearbeitet von H. Fehland 1878. Ára köve 3 frt 96 kr.

Meyers Hand-Lexikon

Zweite Auflage

gibt in einem Band Auskunft über jeden Gegenstand der menschlichen Kenntnis und auf jede Frage nach einem Namen, Begriff, Freundwort, Ereignis, Datum, einer Zahl oder Thatsache augenblicklichen Bescheid. Auf ca. 2000 kleinen Oktavseiten über 60.000 Artikel, mit vielen Karten, Tafeln und Beilagen. 24 Lieferungen à 50 Pfennige.

Bibliographisches Institut in Leipzig.

Az I. füzet kapható:

Stein János

könyvkereskedésében

Kolozsvárt.

Ára 32 kr.

A folytatása pontos kézbesítéséről gondoskodva van.

Schmidt's Universal-Lexikon.

Vollständiges Nachschlagewerk über alle Zweige des menschlichen Wissens in 4 Bänden à 8 M. oder ca. 56 Heften à 60 Pf.

Az I. kötet kapható:

Stein János

könyvkereskedésében

Kolozsvárt.

Ára 5 forint 20 kr.

A többi rövid idő alatt megérkezik.

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,

ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁT.

a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen meg bővítve és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesítve és szaporítva vannak.

A használandó betűk a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntvők, a könyvnyomdát kitűnő metsző kezeli. A nyomdai munkák kiállításához szükséges anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

PAPIR GYÁRI ÁRBAN SZÁMITTATIK.

Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legjutányosabban eszközöl.

A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árban képes előállítani, hogy e nemből bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Mindennemű és nyelvű **könyvek**, bármiféle **rovatos ívek**, **körlevelek**, **árjegyzékek**, **számlák**, **nász- és vigalmi jelentések**, **névjegyek**, **meghívó-jegyek**, **tánczrendek**, **gyógyszertári-jelzetek**, **bor- és más vignettek**, **újévi és más alkalmi üdvözlések**, **baromutlevelek**, **vásárcédulák**, **hirdetmények**, bármilyen nagyságú **falragaszok**, szóval minden e szakba vágó munkák **ízletes kiállítását** elvállalja.

Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előjáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkivántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös súlyt fektet.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszertői mintázatok birtokában lévén.

Az új „**polgári törvénykezési rendtartás**”-ban és a **Kolozsmegye gyalui egyesbirája által a községi előjáróságok részére kiadott „utasítás**”-ban előforduló **magyar** akár **román** szövegű nyomtatványokból — melyekből készletet tart — külön kis mennyiségben **konz számra** is, jutányos árban szolgál. Az „**utasítás**”-ban előforduló mintáknál világosan kitéendő: **magyar** vagy **román** szövegű nyomtatvány szükséges-e?